

poučevanje veronauka na onih šolah, kjer učitelji niso iste veroizpovedi kot otroci. duhovnikom istega veroizpovedanja kot so otroci. (V Srbiji poučuje namreč tudi veronauk posvetno učitelstvo samo, ker se hoče na ta način izogniti vplivu duhovščine na šolo in zanašanju klerikalizma v šolo.)

— **Za analifabetske tečaje.** Minister za prosveto je pozval vse šolske nadzornike, naj naroče učitelstvu in katehetom, naj organizirajo tečaje za analifabete. Ti tečaji naj se pričnejo 1. novembra t. l. in bi se končali 1. aprila 1921. Koncem tečaja bodo šolski nadzorniki izpraševali učence. Za vsakega učenca, ki bo izkušnjo prestal, bodo dobili učitelji po 30 dinarjev nagrade.

— **Teden darovanja za učiteljski konvik.** Vsled zaslug naše vrhovne organizacije U. I. U. so se ljudskošolskemu učitelstvu temeljito izboljšale plače. Prvič bomo deležni noviška dne 1. novembra. Nas vseh dolžnost bodi, da se ta dan spomnimo učiteljskih sirot in otrok ter položimo na altar učiteljskega konvikta vsak in vsaka vsaj 10 kron!

— **Šolstvo v kotu — kakor vedno.** Za 16. nr. m. je sklicala vlada na predlog gradbene direkcije v Ljubljani v svrhu adaptacije javnih poslovnih zastopnikov finance, justice, socialnega skrbstva, vseučiliškega sveta i. dr. — le na zastopnike šolstva se ni spomnil nihče! Brez komentarja!

— **Šolska statistika.** Po uradnih statističnih podatkih, ki jih je izdelalo ministrstvo prosvete, je bilo v prvem polletju šolskega leta 1920 v Srbiji in Črni gori vseh učencev 19.679, učenec pa 9801. V drugem polletju je bilo 18.012 učencev in 9398 učenec.

— **Na ravnočar razširjeni štirirazrednici na Brezici.** Pošta Žirovnica je takoj nadomestiti še eno učno mesto. Šola je četrtr ure od železniške postaje Žirovnica. Pričelati se je pri šolskem vodstvu.

— **Poročilo se je dne 20. 10. 1920** gospod Mirko Dujc, učitelj v Murski Soboti v Prekmurju z gđ. Pavlo Kračunovo, hčerko veleposestnika in trgovca v Zrečah pri Konjicah. Bilo srečno!

— **Poročila se je 20. t. m. tovarišica Vida Vrežec, učiteljica v Grabstanju na Koroškem z g. Franom Mauerjem, železniškim uradnikom istotam! Mnogo sreče!**

Neodrešena domovina.

— **r Slovenske ljudske šole v Gorici.** V slovensko ljudsko šolo v Gorici se je vpisalo 606 učencev. Za prvo šolsko leto se otvorilo trije razredi za dečke, dva razreda za deklice za drugo šolsko leto na dva za dečke in ena za deklice. Skupaj 367 učencev. Za višje razrede je prijavljenih 239 učencev, ki se porazdelijo v italijanske šole s posebnimi učitelji. Za te učence bo slovenščina le prost predmet. Slovenski starši odklanjajo to ureditev ter zahtevajo slovenski pouk za vse razrede ljudske šole.

— **r Izpraševalne komisije za slovenske učitelje.** Za usposobljenost na slovenskih ljudskih šolah in za pouk italijanščine in slovenščine kot učna predmeta bo poslovala komisija na slovenskem učiteljskem v Tolminu. Slovenci so v tej komisiji: Alojzij Keršič, Emil Kalan, prof. Pavšič iz Idrije in ravnatelj Bandelj. Za usposobljenost na hrvatskih ljudskih šolah bo poslovala komisija v Kastvu. Izpiti se prične 5. novembra.

— **r Izpiti usposobljenja.** Centralni urad za nove pokrajine v Rimu je na predlog gen. civ. komisarijata v Trstu določil sledeče: 1. Noben učitelj v tej pokrajini ne more biti pripuščen k natečaju za definitivno mesto, če ni položil predpisane izpiti usposobljenja; 2. tem izpitom se priznava vsa pravna veljavnost za natečaje, za eventualna imenovanja na mesta šolskih voditeljev, za eventualne nadzorniške službe itd., kakor je bila priznana pod bivšo vladavino; 3. k predstojecim natečajem za prazna sistemizirana mesta v Jul. Benečiji se bodo pristopili samo učitelji iz te pokrajine, ki imajo predpisano izpričevalo usposobljenja; 4. po določbah okrožnice 3117/7512 št. 2 od 5. avgusta t. l. se bodo mogli upoštevati tudi učitelji, odpušteni iz učiteljske v kraljevini, a samo pri namestitvah na provizorična mesta. Vsled tega odredb se bodo čimprej sklicale izpraševalne komisije za izpiti učiteljskih usposobljenj in razpisali natečaji za definitivna mesta. Vprašani izenačenja veljave učiteljskih izpričeval, dobljenih v starih in novih pokrajinah kraljestva, je prepuščeno končni rešitvi ministrstva za javno šolstvo, ki ga bo rešilo potem ukrepov in organizacijskih reform. Do teh rezultatov bi bila lahko oblast prišla tudi pred enim letom, ker njena današnja odredba pomeni reaktivacijo starega načina, le z eno razliko, ki je pa ni podcenjevati, namreč: provizorična nameščenja moči iz kraljestva. Težišče vsega učiteljskega gibanja v tem vprašanju pa ni šlo za tako rešitvijo, ampak je hotelo izzvati popolno priznanje superioritete izpričevala usposobljenosti, pridobljenega po avstrijskem zakonu, nad učiteljsko diplom iz kraljestva, ki ne pomeni za nas, nič več in nič manj,

kakor le golo učiteljsko maturo. Kajti v Italiji ne poznajo naših izpitov usposobljenosti, ker jih noben italijanski šolski zakon ne določa. Rešitev te točke bo tedaj prinesla še le aneksija. Kdaj se bo to zgodilo, pa si nihče ne more predstavljati, ker je aneksija neke vrste jabolka, ki zori — počasi!

— **r Odborska sednica hrvat. učiteljskega Istre** držala se u Opatiji 1. septembra. Odlučilo se i opunovlastilo sazvanike naše, Fr. Bala i Aug. Rajčiča, da sastave čitanke za hrv. pučke škole, čega se oni već prije lotiše, te će moći doskora predložiti na recenziju Prvu i Drugu Čitanko. Ostale čitanke uz slovničko-jezični dodatak sledile bi tekom iduće godine. — Za hrv. škole prevele bi se računice poprimiti za slov. škole Trsta i pokrajine, a također talijanska vežbenica po uzoru Tumlirzove nem. vežb. — Odlučilo se nadalje, pošto smo sada u »Zvezd slovenskih učit. društve« v Trstu, da se naše učitel. udruženje raskroji na tri manja društva, čime će biti učiteljima olakšano prisustvovanje glav. skupštinama i da aktivno sodeluju u radu. Tako će opet niknuti učit. društvo voloskog kotara, drugo na otocima, a treće ono naše stare Istre. Glavna skupština držat će se idućeg meseca.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

— **Engelbert Gangl, Zbrani spisi za mladino, II. zvezek, pripovedne pesmi.** Izšel je v ponatisku II. zvezek (poglavljih zbranih spisov za mladino, ki obseza zbirko pesmic pod naslovi: Zgode in nezgode, Pesmice o živilih in Pisano življenje. Ilustracije je narisal M. Gaspari. Knjiga stane 14 kron ter jo toplo priporočamo mladini in učitelstvu in to toliko bolj, ker je čisti dobiček namenjen prepotrebni »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta«. Sezite tedaj hitro po njej!

— **Mladinski spisi. »Moja setev.« Zbrani mladinski spisi. Ivo Trošt, II. zvezek.** Kar smo rekli o Ganglovcu II. zvezku Zbranih spisov, velja to tudi za II. zvezek Troštovih mladinskih spisov. Lična knjiga obsega povest »Petranova Ljudmila« in potopis »Božični izleti« ter stane istotako vezana 14 K.

— **Geometrija za nižje razrede srednjih šol.** Priredil Josip Mazi, ravnatelj državne realke v Ljubljani. Cena 30 K. Založila Jugoslovanska knjigarna, Jugoslovanska tiskarna je izdala drugo, novoročeno izdajo te važne učne knjige. Knjiga je namenjena sicer nižjim razredom (I. do 3.) srednjih šol, a utegne prav dobro služiti na meščanskih in drugih sorodnih šolah.

— **Dolina solz.** Tri enodejanke. Spisal E. Gangl. Ljubljana 1920. V Učiteljski tiskarni je izšla pod gorenjim naslovom nova Ganglova knjiga, ki obsega enodejanke: 1. Dva svetova. — 2. Dedščina. — 3. Trpin. — Broširana knjiga stane 16 K, vezana 18 K. Naročajte in priporočajte to novo delo iz učiteljskih vrst!

— **Kratka zgodovina slovenskega slovstva.** Spisal dr. Ivan Grafenauer. Druga, popravljena izdaja. Ljubljana 1920. — V Jugoslovanski tiskarni je izšla te dni v novem, t. j. drugem natisu knjiga, brez katere ne bo mogoče danes izhajati nobenemu naobraženemu Slovencu, ki se bode hotel kolikaj poglabiti v zgodovino slovenske književnosti. Ne mislimo tu samo na učečo se mladino, v mislih imamo vse naše izobraženstvo, katerega uloga bi bila, seznaniti sebe in druge s preteklostjo in sedanjostjo naše — danes ne več tako neznatne literature.

Prva izdaja »Zgodovine slovenskega slovstva«, ki jo je marljiv g. pisatelj izdal pred letom dni, je pošla tekom dobrega leta. Že to dejstvo je zadostno pričalo o potrebi druge izdaje tega lepega dela, ki pa se nam ne zdi ravno toliko popravljeno, pač pa pomnoženo za precejšnje številno strani. Popolnoma novo je poglavje, ki tvori v sedanjosti izdaji »Uvod« v »Zgodovino«. V tem poglavju govori pisatelj o jeziku v obče, o izvoru jezika, o indoevropski jezikovni skupnosti, o slovenskih jezikih in naposled o našem jeziku in nje razvoju. O potrebi in umestnosti tega poglavja bodo sicer različni nazori; po našem bi knjiga na svoji vrednosti prav ničesar ne zgubila, če bi ta »Uvod« tudi v novi izdaji izostal, kakor je izostal v prvi l. 1919. Pravtako oziroma še manj potreben se nam zdi »Zaznamek manj znanih krajev« na koncu knjige, ki obsega v nasprotju s svojim naslovom po veliki večini prav dobro znane kraje po naši domovini okrog. Poleg vsega je tudi v tekstu posameznih pisateljev dovolj jasno povedano, kje je iskati dotični kraj, vsled česar je »zaznamek« knjigi prav brezpotreben balast. — Za Rifenberga na Gorškem bi želeli obliko Rihemberk. Pesnik Gregorčič je sicer zložil svoje »Slovo od Rifenberga«, a to je bilo pred 40 leti! Današnji Rihemberžani (ne Rifenberžani!) so zavrgli »Rifenberga« ter imenujejo nekdanje pesnikovo bivališče v pravilnejši in bolj slovenski obliki! Svetovall bi zato g. pisatelju, da prežene to danes nikjer več na Gorškem rabljivo nemško spako iz prihodnje, t. j. tretje izdaje svoje knjige.

»Zgodovina slovenskega slovstva« dela čast pisatelju in narodu, kateremu je namenjena. Vsa snov je zelo pregledno in temeljito urejena. Zato priporočamo slovenskemu učitelstvu, da posveti temu lepemu delu vso svojo pozornost.

Cena knjigi — 60 K — je pa vsekakor previsoko postavljena, zlasti če se pomislimo, da je knjiga namenjena mladini po naših srednjih šolah. Taka cena dela knjigi bore malo reklame med dijaštvom, ki se rekrutira po pretežni večini iz ubožnejših slojev našega naroda. To naj bi si zlasti zapomnili založniki naših šolskih knjig!

— **Adresar za Slovenijo.** katerega že težko pričakujejo vsi, posebno pa industrijski, trgovski in obrtniški krogi je že v tisku in izide tekom prihodnjega meseca. Knjiga bo imela bogato vsebino in bo nudila vsakemu brez ozira na stan in poklic zlasti pa kupčijskim in obrtniškim krogom splošno sliko našega gospodarskega razvoja in bo pokazala vsakemu pot in možnost uspešne oddaje svojega blaga in pa nabavo njemu potrebnih predmetov ter se vsem krogom toplo priporoča. Knjiga lično vezana stane v prednoročbi 240 K, proti takojšnjemu predplačilu 120 K in se plača pri uredništvu Adresarja, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

— **Umetniška serija narodnih noš.** Slovenske šole so bile dosedaj skoraj brez vsakih slik o narodnih nošah. V najboljših slučajih smo si pomagali z razglednicami. Zato nam je zelo dobro došla umetniška serija narodnih noš od akad. slikarja M. Gasparija. Založila jo je Umetniška propaganda. To pot se je naš Gaspari držal strogo tudi noš, ki so bile tipične za naznačene kraje. Samo ena napaka je v tisku. Noša iz Kočevja ni tamošnja ampak belokranjska okoli Kostela. Razveseljivo je tudi to, da se ozadje imenitno prilaga noši. Slike so prav dobre. Komur se pa ne zde verzi primerni, jih lahko prelepi, z listki, na kojih so naznačeni kraji noš, ozir. noša. Serijo prav toplo priporočamo.

— **Koncert »Ljubljanskega Zvona«** dne 18. t. m. je imel na vzporedju same nove skladbe, ki se še niso javno izvajale v Ljubljani: Adamičeva moška zbor »Pesem o beli hišici« in »Res, oženil bi se«, Lajovičeve samospesve »Svetla noč«, »Spleen« in »Razdvojenost«, Adamičev ženski zbor »Poj, petelin, zoro mi naznanil!«, Milojevičeva samospesva »Nimfa« in »Japan«, Lotikova samospesva »Karanfile lane moje« in »Kiša pada«, Pavčičev mešan zbor »Kaj ve misli?«, Ravnikov mešan zbor »Zenjice« ter Lajovičeva mešana zbor »Kiša« in »Medved z medom«.

Moderna vokalna glasba si kar ne more pridobiti posebnih simpatij med glasbojubnim občinstvom. Kljub prav umerjenemu harmoničnemu postopanju, kljub včasih jako zavitim prehodom in drznim skokom, ki povzročajo proizvajalcem nemale težkoče, ji vendar manjka prikupljive melodioznosti, ki jo uho kar željno pričakuje. In te melodioznosti, te glasbene blagodejnosti smo — izvzemši v par pesmih — zastoj pričakovali na gorenjem koncertu. Lajovičevi samospesvi n. pr. so glasbeno jako globoko zamišljeni, samotajna klavirska partija v njih pod znano Ravnikovo spretnostjo je mestoma res pravi muzikalni užitek, toda — samospesvi so, ki jih je Rjavac s svojim polnim, svezlim in vseskoz izsošanim tenorjem skušal uveljaviti. Ali pa je v njih vsaj nekaj melodije, ki bi se moglo občinstvo ogrevati zanj? Še najboljša izmed vseh samospesvov sta bila Milojevičeva »Nimfa« in posebno »Japan«, ki ga je moral Rjavac ponoviti.

Zvonaši imajo čvrst, svez glasoven material, kar je pokazal posebno moški zbor, ki se je odlikoval v fortissimu, a ga Prelovčeva večša roka ni mogla krotiti in držati v nečem pianissimu. Zlasti se je to opazalo pri prepočasnem izvajanju Pavčičevega mirnega, sanjavega zbora, »Kaj ve misli?« in Lajovičeve »Kiše«. Najlejša skladba je bila nedvomno Lajovičev mešan zbor »Medved z medom«, ki so ga Zvonaši dokaj točno peli.

Na tem koncertu je obhajal Zorko Prelovce desetletnico svojega delovanja kot zborov pevovalca. Njegova zasluga je, da zavzema eno najodličnejših mest med pevskimi zbori »Ljubljanski Zvon«, ki lepo napreduje in vztrajno deluje za povzdigo glasbene kulture med Slovenci. V znak hvaležnosti je občinstvo obdarilo Prelovca s šopkom, vencem in kuverto dobrodošle vsebine.

ZA REZERVNI SKLAD UJU — POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Prostovoljni organizacijski davek.
(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

???

Tovariši in tovarišice! Zakaj so izostali v zadnjem času vsi izkazi? Ali je rezervni sklad postal morebiti prebogati? Ali naša organizacija dela lahko brez — cvenka in plenka — za korigir našega stanu? Ali smo že vse dosegli? Ali menite nekateri, da je naša organizacija nekaj nepotrebnega? Meni li kdo, da je vpslani donek rezervnemu skladu proč vržen denar? Kam se bomo zatekli za pomoč, ko pridejo na vrsto važne zadeve kakor poddržavljenje ljudske in meščanske šole in ureditev službene pragmatike? Kdo je učiteljsvu priboril to, kar imamo sedaj? Kaj bo torej naša prva in sveta dolžnost, ko bomo prejeli novo draginsko doklado?

Obilnih odgovorov pričakuje poverjenik rezervnega sklada v nadi, da ste ga vsi lepo in tovariško razumeli. Zdravo!

Ivan Petrič,
Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

Listnica uredništva. Vsem sotrudnikom naznanjamo, da pridejo prejeti spisi polagoma na vrsto v prihodnjih številkah. Prosimo jih malo potrpljenja.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Franc Štrukelj.
Last in založba UJU. — poverjeništvu
Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpisi učiteljskih služb.

Štev. 623/II.
1. Sv. Martin na Pohorju, trirazrednica, katoliški verouk, nadučiteljska služba.
2. Črešnjevce, petrazrednica z 1 vzporednico, učiteljska služba, stalno.
Pravilno opremljene prošnje je vlagati po predpisani službeni poti do dne
16. novembra 1920
pri dotičnih krajnih šolskih svetih.
Okrajni šolski svet Slov. Bistrica,
dne 16. oktobra 1920.
Predsednik: dr. Lajšček, s. r.

Štev. 1744/I.
1. Hoče, štirirazrednica, učiteljsko mesto, stalno.
2. Podova, (pošta Rače), trirazrednica, učiteljsko mesto, stalno.
3. Sv. Marijeta na Dravskem polju, (pošta Rače), dvorazrednica, eno učno mesto, stalno, (za učiteljico).
4. Hoče, Razvanje, Reka, služba učiteljice ženskih ročnih del, stalno. Uradni sedež je v Hočah.
Pravilno opremljene prošnje je vlagati po predpisani službeni poti do dne
16. novembra 1920
pri dotičnih krajnih šolskih svetih, za razpisano službo učiteljice ženskih ročnih del samo pri krajnem šolskem svetu v Hočah.
Okrajni šolski svet v Mariboru,
dne 16. oktobra 1920.
Predsednik: dr. Lajšček, s. r.

RAZPIS SLUŽBE ZA UČITELJICO ŽENSKIH ROČNIH DEL.

Z dovolitvijo višjega šolskega sveta v Ljubljani se razpisuje v stalno nameščenje služba učiteljice ženskih ročnih del na meščanski in ljudski šoli v Ljutomeru.
Pravilno opremljene prošnje je po predpisani službeni poti poslati okrajnemu šolskemu svetu v Ljutomeru do dne
22. novembra 1920.
Mesto se bode oddalo le taki prošilki, ki je usposobljena za pouk v ženskih ročnih delih na meščanskih šolah.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,
dne 22. oktobra 1920.
Predsednik: Dr. Vavpotič, l. r.

Učiteljska knjigarna v Ljubljani

priporoča naslednje kniže:

Spisi Mišakovca Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: Mladini. I.—VI. zv. — E. Gangl: Zbrani spisi. I.—VI. zv. — J. Ribičič: Vsem dobrim. — J. Trošt: Moja setev. — F. Palnakovi spisi. I. in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron.
J. Bučar: M. tuljar. Broširan 14 kron. — P. Flerč: Babica pripoveduje. I. in II. zv. vezan à 7 kron. — Jan Baukari: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Broširan 14 kron, vezan 16 kron. — Dr. Mencej: Kratka srbska gramatika in čitanka. Cena K 1⁸⁰. — Henrik Podkrajšek: Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte. Cena K 14⁴⁰.

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljskega, na ljudskih in meščanskih šolah, draginske doklade, službena doba, upokožitve, šolstvo v Sloveniji, kolkovno lestvico, poštni tarif. Cena izvodu za 100 učencev K 12[—], za 150 učencev K 14[—].

Šolski list. I. stop., 1. štev. pošla, I. stop., 2. štev. 5 kron. — II. stop., 1. stop., pošla, II. stop., 2. stop., 8 kron. — III. stop., 1. stop., 6 kron, III. stop., 2. stop., 14 kron.

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natis, 12 kron.